

Forrás: <http://archivum.szabadsag.ro/archivum/2003/10/3okt-08.htm>

2003. október 8.
(XV. évfolyam, 231. szám)

Beteljesedés-monitoring
Elkészült Verespatak ökotestamentuma

(8. old.)

1. Az interdiszciplinaritás ma már gyűjtőfolyamat formájába befolyásolja — esetenként meg is határozza — a kutatói munkát, így még a bizonyos tudományos szakterületeken viszonylagos jártasságot élvező olvasóérdeklődő is egyre gyakrabban találkozik olyan témakörben megírt szövegekkel, amelyeknek "félkörei-negyedkörei" önálló tudományágként (kvázi)közismertek, de együtt, *közös!hibrid kört* alkotva már egzotikusan csengenek. Valószínűleg így jár az olvasó, ha **Géczy Róbert** és **Bódis Katalin** *Környezeti monitoring Verespatak környékén* (Kriterion-EME, Kolozsvár, 2003) című kötetét kezébe veszi, és belelapoz, ugyanis a növénytársulástani (fitocönológiai) felmérő táblázatok sorát néhol kifejezetten geológiai, esetenként mineralógiai, sőt, természetháztartási (ökológiai) kísérletezések törik meg, vagy inkább fűzik egybe.

Ez utóbbi kifejezés tűnik pontosabbnak, ugyanis a kötet előszavát — és persze hátlapszövegét — elolvasva kitűnik: valójában komoly, igényesen összefoglalt-megírt geoökológiai értekezést tart kezében az érdeklődő. A kötet valójában a kutatók folyamatos (esetenként periodikus) tudományos megfigyelésein alapszik; a szerzők botanikai, geológiai (és a rokontudomány-ágak) klasszikus és rendhagyó kutatási módszereket felhasználva először elemzik, majd summázzák a Verespatak-vízgyűjtő "jelenlegi stádiumát".

Ennek — és valójában bármely — monitoringnak az elsődleges céljáról ők maguk így írnak: "a kutatott terület természeti értékeinek és ökológiai stádiumának feltérképezése, amit rendszerint a javasolt ökológiai szemléletű beavatkozások és az optimális területhasználatra vonatkozó ajánlások megfogalmazása követ".

Mivel a környezeti monitoringnak — és ennek okán van többszörösen is interdiszciplináris jellege: — gyakorlati vonzatai is vannak ("gyakorlati kérdések megoldására kell alkalmasnak lenniük"), magát a kötetet ajánlásformának kellene zárnia; a szerzők viszont kénytelenek voltak rendhagyó úton summázni: "a Verespatak-vízgyűjtő esetében a dolgozatot a kialakult politikai és gazdasági helyzet, valamint a tervezett falurombolás miatt — az ajánlások helyett a jelenlegi stádiumot taglaló összefoglaló zárja."

Természetesen válhat ez a kötet "előnyére" is, hiszen így nemcsak a szakma érdeklődésére tarthat (jogosan) számot, hanem — engedtesék meg nekem a kifejezés — a nosztalgia kedvelő laikusnak is, hiszen a verespataki új-genezis jellegű folyamatok lezajlása, és elcsendesedése után már jó néhány tájelem (használjuk ezt a szót a közérthetőség kedvéért) már csak emlék marad.

2. Nem kifejezetten szakrecenzióról lévén szó, ildomos e kötet kapcsán azt is megemlíteni: annak ellenére, hogy cél-olvasótábora a szakma (közel), oly módon hozza felszínre a kutatások eredményeit, hogy néhol "olvasmányossá" válik a könyv, és fény derül Verespatak csendes — és egyre népszerűbb szeretetreméltóbb — múltjának fél-romantikus aspektusaira is: "*a vízgyűjtőnek sem talaját, sem a levegőjét mindeddig semmilyen vegyi eredetű toxicitás nem érintette[!]; a Verespatak nevű vízfolyást/vörösre megfestő anyag természetes eredetű"; a település kialakulása és léte nem jelentett/jelent ökológiai veszélyt. A majdnem 1900 éves hajdani kisváros harmonikusan simul a környezetbe[!]; "a vájatokban zajlott kitermelés nem befolyásolta a felszíni környezetet. Kivételt ez alól a rómaiak által használt 'hevítéses' technika képez..."*;

3. S ha már interdiszciplinaritásnál tartunk, hadd jegyezzem meg (habár ennek nemigen van köze a gyorsrecenzált kötethez): az interdiszciplinaritás, valamint a tudomány(ágak-ágacskák) egymásba hatolása/linkage-je igen érdekes (rá)látásmód-technikákat is kifejleszthet. Nemrégiben olvastam **Negele Enikő**: *Az aktuális és észlelt szakértő hatása a csoportdöntésre* című értekezését a *Parallaxis*-ban (1999/4–5) arról, hogy a csoport (a társadalom óriássejtje) milyen mechanizmusok alapján választja ki, és fogadja el azt a személyt, akit magában szakértőnek könyvel el, és akinek tanácsait automatikusan megfogadja.

Vajon hol puskázta el a hazai társadalom — Románia — Verespatak ügyét? Miért nem kellett a szakértők? Ha majd valaki a Verespatak-ügy kommunikációs zárlatairól, ún. szakértőkrízis-jelenségéről — pontosabban: a szakértők tucatjainak satnya egyéni/kollektív meggyőző erejéről (legyen szó politikai, településrendezési, egyházi, turisztikai, hagyomány-őrző, történelem óvó-védő kicsengésű próbálkozásokról) ír majd tudományos dolgozatot, ajánlom figyelmében **Negele Enikő** vonatkozó eszmefuttatásait, kísérleteit. És akkor talán *nem lesz* többet szomorú Verespatak-sztori Romániában.

Végül is: ma már a *nemlét*-kutatás is tudományágat követel — íme, az interdiszciplinaritás teremtő energiája: egyre "egészebb" a "félkör-negyedkörök" egyesülése. (Persze ez soha nem lesz tökéletes — C.G.Jung: *az egész nem tökéletesség, hanem teljesség*).

Szabó Csaba